

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 5

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ВИПУСК 45

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Серія 5

Педагогічні науки:
реалії та перспективи

Випуск 45

НБ НПУ

100182649

Київ
Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова
2014

затверджене Президією ВАК України 2010 р. від 10.02.2010 за № 1-05/1 (педагогічні науки)

Державний комітет телебачення і радіомовлення України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 8811 від 01.06.2004 р.

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 6 від 30 січня 2014 р.)

Редакційна рада:

В. П. Андрущенко	доктор філософських наук, професор, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, ректор НПУ імені М. П. Драгоманова (голова Редакційної ради);
А. Т. Авдієвський	почесний доктор, професор, академік НАПН України;
В. П. Бех	доктор філософських наук, професор;
В. І. Бондар	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
Г. І. Волинка	доктор філософських наук, професор (заступник голови Редакційної ради);
В. Б. Євтух	доктор історичних наук, професор, академік НАН України;
П. В. Дмитренко	кандидат педагогічних наук, професор;
І. І. Дробот	доктор історичних наук, професор;
М. І. Жалдак	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
Л. І. Мацько	доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України;
О. С. Падалка	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України;
В. М. Синьов	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
М. І. Шкіль	доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України;
М. І. Шут	доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України;
О. Г. Ярошенко	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України.

Редакційна колегія:

В. І. Бондар	доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України;
О. Л. Биковська	доктор педагогічних наук, професор;
В. В. Борисов	доктор педагогічних наук, професор;
Л. П. Вовк	доктор педагогічних наук, професор;
Беата Гурніцка	доктор Phd Опольського університету (Польща);
М. І. Жалдак	доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України;
М. С. Корець	доктор педагогічних наук, професор;
О. П. Кивлюк	доктор філософських наук, професор;
Л. Л. Макаренко	доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор);
В. Д. Сиротюк	доктор педагогічних наук, професор;
О. П. Хиженя	доктор педагогічних наук, професор;
О. Г. Ярошенко	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України;
С. М. Яшанов	доктор педагогічних наук, професор;
Л. А. Куліш	кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Н 34

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 45 : збірник наукових праць / за заг. ред. Д. Е. Кільдерова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 358 с.

УДК 37.013(006)
ББК 74.03-03я05

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень і експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкриття педагогічних, психологічних та соціальних аспектів, які обумовлюють актуалізацію поставленої проблеми і допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

© Автори статей, 2014
© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014
© Редакційна рада, 2014

12. Новиков А. М. Интеграция базового профессионального образования / А. М. Новиков // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 3-8.
13. Педагогічна книга майстра виробничого навчання : навч. посібник / Н. Г. Ничкало, В. О. Зайчук, Н. М. Розенберг [та ін.] ; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 1992. – 334 с.
14. Савченко О. Я. Початкова ланка в системі безперервної освіти / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 1989. – № 4. – С. 5-7.
15. Слостенин В. А. Теория и методика профессионального образования : учебно-методическое пособие. / Слостенин В. А. – М., 2004. – 340 с.
16. Словник іншомовних слів [за ред. О. С. Мельничука]. – К. : Головна редакція Укр. рад. енциклопедії АН УРСР, 1985. – 966 с.
17. Яременко В. Новий словник української мови / В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконтіт, 2000. – С. 305.
18. Kwasnica R. Wprowadzenie do myslenia o wspomaganiu nauczycieli w rozwoju / R. Kwasnica / Studia Pedagogiczne, LXS. "Z zagadnien pedeutologii i ksztalcenia nauczycieli" / pod. Red. H. Kwiatkowskiej i T. Lewowickiego. – Warszawa, PAN, 1995. – s. 9-43.
19. Murray H. Ethical Principles in University Teaching / H. Murray, E. Gillese, M. Lennon, P. Mercer, M. Robinson. – Society for Teaching and Learning in Higher Education, 1996. – 386 p.

А н н о т а ц и я

В статтє рассмотрєны условия и средства формирования профессиональной компетентности и карьерного роста будущего педагога профессионального обучения (охрана труда), инспектора охраны труда в теории и практике, определєны основные понятия исследования. Установлено, что деятельность педагога профессионального образования, инспектора охраны труда требует постоянного профессионального роста во всех сферах образования и производства.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, карьерный рост, педагог профессионального обучения, инспектор по охране труда, профессионализм, профессиональная подготовка.

Annotation

In the article the conditions and means of the formation of professional competence and of career growth of the future teacher of vocational training (labour safety), the inspector of a labour safety in of the theory and practice are, the basic concepts of research are defined. It is established, that activity of the teacher of vocational training, the inspector of a labour safety demands constant professional growth in all education spheres and manufactures.

Keywords: professional competence, career growth, the teacher of vocational training, the inspector on a labour safety, professionalism, vocational training.

УДК 377:331.101]:641.5

Кільдеров Д. Е., Кільдерова Л. В.

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПОЛІТЕХНІЧНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розкрито проблему впливу інтеграційних процесів в освіті на загальну політехнічну підготовку майбутнього вчителя трудового навчання (технологій). Обґрунтовано значення систематизації знань, що створює умови для ефективності політехнічної освіти, підвищує активність у навчально-пізнавальній діяльності і розвитку інтересів студентів, що є важливим у вирішенні загальних завдань навчання. Доведено, що освітня галузь "Технологія" може розвиватися за умов запровадження інтеграційних курсів. Доведено, що досягти високого рівня політехнічної освіти без здійснення інтеграційних процесів і фундаменталізації знань неможливо.

Ключові слова: політехнічна підготовка, технологічна культура, формування загальнотрудова уміння, професійна підготовка, інтеграційні процеси, вчитель трудового навчання (технологій), інтеграційні завдання.

На сучасному етапі розвитку суспільства і державності потрібно визначити оптимальний шлях оновлення змісту системи політехнічної підготовки учителя технологій.

Головним завданням розвитку системи трудової політехнічної підготовки, на наш погляд, є зміна структури і змісту предметів трудової підготовки та наближення їх у відповідності до майбутнього життя та професійного самовизначення випускників загальноосвітніх навчальних закладів. Адже тепер життєві орієнтири молоді змінилися на користь особистісних інтересів, так загальнодержавні інтереси повинні розглядатися через призму інтересів особистості, принаймні, їх враховувати. З огляду на це, програми з Трудового навчання повинні бути зорієнтовані на диференціацію та інтеграцію щодо профільного навчання, модернізацію змісту освіти, згідно умов життя.

При цьому ми не повинні відмовлятися від попередніх наукових поглядів, що отримують нові трактування відповідно до реалій сьогодення. Необхідність розвитку цього принципу доведено педагогічною наукою і багатовіковою практикою виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Відповідно до нових соціально-виробничих стосунків у державі переорієнтовуються, переосмислюються та набувають нового значення традиційні парадигми трудової політехнічної підготовки учнів. Так, у реаліях сьогодення, загальнотрудова підготовка заснована не лише на технологічних принципах, як традиційно вважалося, але й екологічних, правових, а також етичних основах виробництва. В учнів мають бути сформовані такі якості, як високий професіоналізм, фізична й емоційна витривалість, відповідальність за результати праці.

Завдяки дослідженням провідних вчених у галузі дидактики, педагогіки та методики було визнано важливу роль функціональної природи знань та вмінь. Функціональний підхід до отримуваних знань й вмінь істотно посилює особистісний аспект політехнічної освіти як здібності перенесення знань та вмінь з однієї ситуації в іншу (метод екстпрополяції), рух від часткового до загального, від факту до закономірності і назад [2-4].

Як провідну умову досягнення мети політехнічної підготовки учнів розглядають побудову єдиного навчально-трудова процесу, для якого необхідно забезпечити відповідну підготовку вчителів, зокрема:

- наявність загального політехнічного змісту навчальної і трудової діяльності, пов'язаного з першочерговими завданнями, що постають конкретно у реальному житті;
- включення у пізнавальну і техніко-практичну діяльність загальних операційних компонентів, що забезпечують орієнтацію у реальній виробничій ситуації;
- створення умов для взаємного перенесення когнітивного і техніко-практичного досвіду, внаслідок чого формується якісно новий політехнічний досвід;
- поєднання у межах одного предмету процесів праці і навчання, де інтегруючими функціями даних процесів повинні бути узагальнені уміння.

Таким чином, трудова діяльність, підвищуючи інтелект учня, дієво, предметно і результативно сприятиме розвитку його розумових здібностей, закладених природою. Вчителі, в свою чергу, повинні орієнтуватися у всіх складних аспектах вищезазначених явищ і направляти, корегувати процес навчально-пізнавальної діяльності.

У сучасному світі інтелектуальних, інформаційних і технічних технологій рушійною силою є змістовна сторона функцій діяльності людини, яка складається і формується за рахунок функціональних якостей знань та вмінь, починаючи від найпростіших до

узагальнених політехнічних.

Людина не народжується з готовими функціями для діяльності, тобто для праці загалом. Функції діяльності, як і інші фізіологічні функції мови, рухи, дотики у людини не розвинені з народження. На формування функцій діяльності (розумової та фізичної) має бути направлений зміст освіти, і здійснювати це за допомогою інтеграційних курсів.

Розглядаючи в цьому аспекті програми з трудового навчання, можна стверджувати, що науковці рухаються у напрямку пошуку інноваційних підходів. Новий підхід в оновленні процесу політехнічного виховання повинен спиратися на:

- роками напрацьований досвід народу і практику становлення ринкових відносин;
- вивчення педагогічних умов вдосконалення трудової політехнічної підготовки у двох аспектах: історично-педагогічному і дослідно-експериментальному.

Перший шлях доцільний в тому сенсі, що історія розвитку радянської школи багата на традиції трудового навчання. Ми виходимо із розуміння того, що не використовуючи, не переосмислюючи досвід радянської школи у цьому питанні, неможливо розв'язати проблему в нових соціально-політичних та економічних умовах життя, оскільки це історія нашої школи, період, коли був закладений фундамент, на якому ми прагнемо побудувати щось нове, більш досконале.

Посилення політехнічної спрямованості навчання відбувається, коли політехнічна освіта реалізується як система, обов'язковими елементами якої є: інтеграція політехнічних знань з урахуванням здійснення міжпредметних зв'язків, наукові основи сучасної техніки, організаційно-економічні й екологічні характеристики сучасного виробництва, загальна технологічна підготовка.

За умов такого підходу процес пізнання починається із дослідження властивостей матеріалу, що використовується, вивчення функціональних особливостей інструментів та устаткування для змінення та отримання нової предметної форми через творчу діяльність.

У школах різних типів та рівнів тривають пошуки координуючого початку в методичних та організаційних умовах. І тут проблема не у методичному забезпеченні з метою поліпшення старих підходів до освіти або в покращенні організаційних умов. На наш погляд, необхідно направити цей пошук на озброєння учителя гнучкою інтеграційною технологією, яка допоможе йому у подоланні труднощів освітнього процесу, спрямованого на навчання учнів згідно до їх особистісних особливостей, задатків, здібностей, таланту і покликання.

Нові економічні стосунки, умови трудової діяльності ставлять підвищені вимоги до таких якостей особистості, як чесність, сумлінність і порядність, завзятість і діловитість, гідність та особиста відповідальність, – ініціативність і висока дисципліна праці, компетентність і професіоналізм, психічна і фізична готовність до інтенсивної праці, неприйняття неякісної роботи, здатність до самостійного аналізу обставин, прийняття рішень та їх реалізації, готовність до захисту прав і свобод громадян. Було б неправильно стверджувати, що раніше ці якості у нашої молоді зовсім не формувалися. Але в житті вони часто виявлялися незатребуваними, а на перший план, всупереч правильним словам та гаслам виступали такі "уміння", як схитрувати, приписати, винести.

Політехнічна підготовка майбутніх вчителів трудового навчання (технологій), формування у них необхідної системи політехнічних знань та вмінь здійснюється в умовах інтеграції загальнонаукових (природничо-наукових, соціально-гуманітарних) і професійних науково-предметних дисциплін. Це обумовлено природою політехнічних знань, які є продуктом синтезу загальнонаукових, природничо-наукових і технічних знань. Велике значення для поглиблення взаємозв'язку предметів різного циклу мають технологічна практика на підприємствах, практичні заняття в лабораторіях, науково-дослідна робота студентів та інші форми позааудиторних занять з вивчення сучасної техніки та технологій.

Політехнічна підготовка вчителів технологій є обов'язковою, оскільки сприяє

повноцінному технологічному освоєнню дійсності з урахуванням усіх особливостей в модернізації техніки, виникнення та розвитку нових технологій, зокрема енергозберігаючих, організації та управління виробництвом, його екологічності, автоматизації та інформатизації усіх видів трудової діяльності з орієнтацією на високий професіоналізм.

Політехнічна освіта як комплекс інтеграційних якостей особистості включає такі якості, як пізнавальна й ділова активність (інтерес і постійне прагнення до нових знань, бажання вчитися, розвиток спостережливості, активний пошук вирішення проблеми та ін.). Політехнічну підготовку студентів можна стимулювати двома способами. Перший спосіб є зовнішнім і визначається вимогами державного освітнього стандарту, навчальних планів і програм. Другий спосіб відображає самостійний рух студента у його прагненні до постійного творчого підйому. Якщо перший спосіб стимулювання пізнавальної активності статичний, то другий спосіб динамічний, він демонструє, наскільки глибоким є саморозвиток суб'єкта. Політехнічна освіта передбачає наявність міцних та глибоких знань, що побудовані на наскрізних інтеграційних зв'язках, і мають професійну спрямованість. У процесі навчання студенти зобов'язані засвоїти основи техніки, оволодіти та навчитися оперувати професійною мовою, коректно й аргументовано обґрунтовувати загальні засади предметної галузі знань у своїй майбутній педагогічній діяльності.

Досягти міцної політехнічної освіти без здійснення інтеграційних процесів і фундаменталізації знань неможливо. В зв'язку з цим потрібно забезпечити формування системи наукових знань студентів, виявлення ефективних шляхів вивчення наукової теорії та методів наукового пізнання і навчання, при цьому основна увага спрямовується на усвідомлення студентами теорії як форми систематизації знань і засобів для пояснення нових явищ. Для того, щоб в учнів могли виникнути вірні уявлення про цілісну теорію (складових елементів і структур), про її функції в науці, потрібно виділити певний зміст навчального матеріалу і так його організувати, щоб можна було належним чином засвоїти основні положення теорії.

Практика показує, що на базі тільки фактичного матеріалу в учнів досить складно сформувати уявлення про методи наукового пізнання. Польський дослідник Т. Zewowski [7] показав, що описова структура навчального матеріалу найменш ефективна для всіх учнів, сильних і слабких. Так менш підготовлені та слабкі учні більш легко та успішно засвоюють навчальний матеріал нормативного способу викладення.

По Т. Stasienko [6], дидактична проблема використання форм, прийомів, методів і засобів навчання поділяється на чотири етапи:

- відома форма орієнтації наповнюється новим оригінальним змістом;
- викладач використовує відомі дидактичні засоби або створює власні, новим оригінальним способом організовує учнів і разом з ними готує серії тематичних засобів і використовує їх в необхідних умовах;
- викладач використовує нові невідомі методи або оригінальні варіанти відомих методів, застосовуючи їх по іншому в різних умовах;
- викладач вводить нові елементи, передусім в міцну форму організації навчального процесу, диференціюючи групи навчання.

Таким чином, постає необхідність вводити в зміст освіти спеціальні методологічні знання.

Методологічні знання слід включати у предметний матеріал, використовуючи як опорні предметні знання. Вони повинні включатися в матеріал поступово, у невеликому обсязі. Об'єм інформації, що стосується методологічних питань, має бути значно менше об'єму інформації з предмету, а знання, що містяться в інформації з методологічного питання, повинні постійно поєднуватися з основними знаннями з предмету. Однією з обов'язкових умов свідомого засвоєння знань є ознайомлення з елементами мови науки і

техніки, оскільки в більшості випадків зміст спеціальних термінів не завжди зрозумілий. Наприклад, в інтеграційних курсах є розділи, вивчення яких рекомендується починати з розгляду раніше вивчених дисциплін на попередніх курсах. Це дозволить розглянути навчальний матеріал всебічно, на більш високому рівні узагальнення. Розглядаючи фундаментальні основи інтеграційних дисциплін студентам більш зрозуміла їх суть у прикладному варіанті, а підтвердження фундаментальних понять під час проведення лабораторно-практичних робіт в проблемному варіанті закріплює отримані знання.

Логіка викладання теорії заснована на внутрішній логіці науки і технічного конструювання. Студенти ознайомлюються спочатку з основами теорії, що вивчається, і попередніми теоретичними уявленнями, далі з науковими розробками і практичним застосуванням в технічному варіанті з основними розрахунково-конструкторськими даними та можливостями їх подальшого застосування.

Такий підхід створює досить чітке уявлення про структуру теорій, про взаємозв'язки між її компонентами і краще допомагає зрозуміти цей теоретичний метод пізнання, а практичне підтвердження формує політехнічні знання і культуру мислення. Систематизація знань про закони і теорії має міжпредметний характер і сприяє формуванню вищих рівнів узагальнення, інтеграції знань з різних галузей в цілісну картину, тоді надалі можлива екстраполяція знань на інші об'єкти.

Узагальнення знань дозволяє підвести студентів до розуміння сучасних методів наукового пізнання, викликаючи інтерес до самого процесу добування ученими нових наукових істин.

Політехнічні знання та вміння повинні відпрацьовуватися у взаємодії з певним предметом техніки або промисловою технологією. Потрібно прагнути до такого складу змісту політехнічної підготовки, щоб було можливо охопити найбільш суттєві сторони предмета техніки та особливості конкретного застосування певного технічного предмету. Такі вміння істотно збагачують не лише техніко-технологічну діяльність викладача, але і соціально-політичну, організаційно-управлінську, економічну, екологічну, дизайнерську, науково-технічну, і, звичайно, сприяють реалізації педагогічної функції.

Відповідно до вищезазначеного пропонується структура інформаційного аналізу предмета де можна виділити наступні взаємозв'язки:

- знання базисних зв'язків предмету, що розкривають наукові основи його будови, функціонування та розвитку;
- знання системних параметрів предмету, що розкривають функціональні зв'язки;
- знання інформаційних ознак, за допомогою яких розпізнаються і узагальнюються системні параметри предмету;
- знання способів і прийомів оцінки базисних зв'язків предметів техніки.

Далі здійснюється аналіз показників засвоєння матеріалу, на підставі цього синтезуються провідні критерії предмету, що дозволяють визначити загальні політехнічні властивості і провести їх теоретичне дослідження.

Отже, політехнічні знання та вміння виявляються в результаті інтеграційної дії, основу якої складають операції системного аналізу, і синтезу різних функціональних показників предмету техніки.

Формування у майбутнього вчителя технологій політехнічних знань та вмінь і готовності до їх застосування потребує цілеспрямованої роботи викладачів з урахуванням наступних вимог:

- політехнічні знання та вміння повинні розглядатися і вводитися у процес навчання як логіко-змістовна основа взаємозв'язку загальнонаукових і технічних дисциплін;
- політехнічна підготовка пов'язана з навчанням студентів методам класифікації, систематизації, уніфікації, системному аналізу предмету техніки;
- організація і встановлення функціональних зв'язків, що відображають природу предмету техніки.

Предмет навчання в змісті політехнічної освіти розглядається як загальноконцептуальний підхід до політехнічної підготовки, де базисом вирішення поставлених завдань повинні виступати:

– технологічна підготовка учнів, що ґрунтується на різноманітну творчу працю, діяльність в освітньому процесі, що створює або перетворює корисну продукцію інтелектуального і виробничого характеру;

– принцип політехнічної освіти – поєднання навчання з продуктивною працею, змістом якої є введення в технологічну освіту з орієнтацією на кінцевий результат;

– забезпечення міждисциплінарних зв'язків загальноосвітнього, загальнопрофесійного і спеціального професійного циклу дисциплін в системі диференційованого трудового навчання за умов інтеграції загальноосвітньої, політехнічної і технологічної підготовки;

– пріоритетний спосіб формування узагальнених політехнічних умінь з урахуванням соціальних, екологічних, економічних, психологічних та інших чинників;

– розвиток творчого мислення, формування розумових здібностей, вмінь аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, оцінки достовірності і реальності отриманих результатів у процесі навчально-продуктивної праці;

– технологічний простір загальноосвітньої школи, що вимагає створення бази перебудови школи на життя в нових умовах, що складається з комплексу приміщень, устаткування і підготовлених кадрів для вирішення наукових, виробничих, освітніх, економічних, екологічних, побутових та інших завдань.

Таким чином, галузь “Технологія” у системі загальної освіти покликана ознайомити учнів з основними технологічними процесами сучасного виробництва матеріальних і духовних цінностей, забезпечити їх трудову підготовку, необхідну для наступної професійної освіти і трудової діяльності. Метою навчання в освітній галузі “Технологія” є: формування і розвиток основ технологічної культури і культури ділового спілкування, творчого підходу до праці, економічного і екологічного мислення, забезпечення професійного самовизначення.

Використана література:

1. Білевич С. Інтеграція як педагогічна проблема сучасної освіти // Збірник наукових статей НПУ. Наукові записки. – 2001. – Вип. 40. – С. 59-61.
2. Гончаренко С. Проблеми інтеграції змісту шкільної освіти. Інтеграція елементів змісту освіти: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. – Полтава: Інститут післядипломної освіти педагогічних працівників. – 1994. – 200 с. – С. 2-3.
3. Гуревич С., Коломієць Д. Інтеграційні тенденції в підготовці вчителя трудового навчання // Молодь і ринок. – 2003. – №3 (5). – С. 63-68.
4. Загвязинский В. И. Методология и методика дидактического исследования. – М., 1982. – 160 с.
5. Лапчинская В. П. Средняя общеобразовательная школа современной Англии: Вопросы теории и практики обучения. – М.: Педагогика, 1977. – 216 с.
6. Stasienko T. Tworczone dydaktyczne nauczyciele polonistow. – Wroclaw, 1982. 1128.
7. Zewowicki T. Yndywidaulizacja ksztalcenia: Dydaktyka roznicow-ania, w-wa: RWN, 1977. – 334 с.

А н н о т а ц и я

В статтє раскрыта проблема влияния интеграционных процессов в системе образования на общую политехническую подготовку будущего учителя трудового обучения (технологий). Обосновано значение систематизации знаний, что способствует образованию условий для эффективного политехнического образования, повышения активности в учебно-познавательной деятельности и развития интересов студентов, что важно в решении общеобразовательных задач в обучении. Обосновано, что образовательная область “Технология” может развиваться при условии внедрения интеграционных курсов. Доказано, что достижения высокого уровня политехнического образования без осуществления интеграционных процессов и фундаментализации знаний невозможно.

Ключевые слова: политехническая подготовка, технологическая культура, формирование общетрудовых умений, профессиональная подготовка, интеграционные процессы, учитель трудового обучения (технологий), интеграционные задания.

A n n o t a t i o n

The article deals with the problem of the impact of the integration process in the education system for a total of polytechnic training of the future labor training (technology) teachers. The value systematization of knowledge that contributes to the formation of conditions for effective polytechnic education was justified , increase the activity in learning and cognitive development activities and interests of students , which is important in solving the problems in secondary education. Substantiated that the educational area "Technology" can be developed subject to the implementation of the integration courses . We prove that achieving a high level of polytechnic education without implementing integration and fundamental nature of knowledge is impossible.

Keywords: polytechnic training, technological culture , the formation labour training skills , training , integration processes , the teacher labor training (or technology) , integration tasks.

УДК 621.396.933 (076)

Кміта Є. В.

ТЕОРІЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДИСПЕТЧЕРІВ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ РУХОМ ЯК ПРОВІДНИЙ НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ

У статті розглянутий розвиток професійної комунікативної компетентності у диспетчерів управління повітряним рухом як провідний напрям забезпечення їх освіти протягом життя. Також описані особливості радіообміну “диспетчер управління повітряним рухом – пілот”, зміст дисциплін та програм мовної підготовки авіадиспетчерів, послідовність їх мовної підготовки протягом життя.

Ключові слова: професійна іншомовна комунікативна компетентність, мовна підготовка, диспетчер управління повітряним рухом, професійна освіта, радіообмін, авіаційна подія, програми підготовки, комуніканти, дисципліни.

За повідомленням Міжнародної організації цивільної авіації (далі -ICAO) в період з 1976 по 2000 роки, в авіаційних катастрофах, головною причиною яких стало непорозуміння під час здійснення радіотелефонного зв'язку англійською мовою, загинуло більш ніж 1100 пасажирів та членів екіпажу, причиною якої є проблема недостатньої сформованості та розвитку мовної компетентності авіадиспетчерів та пілотів. Після зіткнення у 1996 році поблизу Делі (Індія) літаків Іл-76 та Боїнг-747, Асамблея ICAO прийняла резолюцію A32-16 щодо забезпечення використання диспетчерами та екіпажами повітряних суден англійської мови на професійному рівні, а відповідальність за виконання резолюції покладається на держави-члени ICAO. Згідно з вимогами Додатку 10 до конвенції ICAO, стандартна фразеологія повинна використовуватися в усіх випадках, для яких вона встановлена. Використання стандартної фразеології допомагає уникати багатозначності слів в англійській мові та сприяє чіткому розумінню отриманої та переданої інформації. Але, використання стандартної фразеології не є вичерпним для всіх випадків, особливо при виникненні аварійних ситуацій, що можуть статися в польоті [1]. Тому, диспетчер повинен мати достатній рівень професійної іншомовної комунікативної компетентності, щоб забезпечити радіообмін у тих випадках, коли екіпаж відступає від стандартної фразеології. Саме цей рівень повинен стати своєрідним “бар’єром” на шляху розвитку авіаційної події під час радіообміну.